

AHOL A RŪZS AZ ELLENÁLLÁS JELKÉPE

SZÉPSÉGSZALONOK A MENEKÜLTÁBOROKBAN

Amikor egy háború elől elmenekült nőnek lehetősége van biztonságos körülmények között fürödni, vagy egy kevés szempillaspirált feltenni, AZ NEM PUSZTA KÉNYEZTETÉS, HANEM A REMÉNY maga. A szépségápolásnak kiemelten fontos szerep jut a világ menekülttáboraiban is.

Nour szalonja egyetlen városban sem keltene feltűnést, hiszen ugyanúgy néz ki, mint bármely más esküvői ruhaszalon: menyasszonyi ruhák a kirakaton, fátylak, diadéme és hajdíszek a polcokon. A harmincas éveiben járó szíriai nő menyasszonyi ruhából és szépségszalonja azonban a jordániai Zaatari menekülttábor híres főutcáján, a „Shams-Elysees” (Al-Sham szíriai főváros, Damaszkusz ősi nevének és a párizsi Champs-Élysées szavaiból) található. Nour saját maga tervezi a ruhákat, valamint esküvői frizurát és sminket is készít a menyasszonyoknak. „Ez a foglalkozás számomra művészet. Ha ez a munka megérinti a lelked, tudod, hogy ezzel kell foglalkoznod, és velem ez történt” – mondja Nour, aki 2013-ban a szíriai Homs városából menekült. A ruhakölcsönzés mellett a legnépszerűbb szolgáltatás a menyasszonyi smink, valamint a hajvágás és a festés. „Önmagunkról gondoskodni alapvető emberi szükséglet, még akkor is, ha az ember egy menekülttáborban él. Legtöbbünk évekig ebben a táborban kényszerül élni, ezért is van szükségünk olyan dolgokra, amiktől azt érezzük, hogy még mindig „élünk”. Minden nőnek meg kellene adni azt a lehetőséget, hogy ezekhez a szolgáltatásokhoz hozzáférjen. Az esküvőt tervező ügyfelek számára a normális élet érzését kelti ez a szalon. Miután segítünk a vendégeimnek az esküvői ruha kiválasztásában és felkészítem őket életük legszebb napjára, általában kialakul közöttünk egy erős kötelék és később is tartjuk a kapcsolatot. Úgy érzem, hogy egy nagy, támogató család vagyunk” – mesél arról az összetartó női közösségről, amely az évek alatt kialakult a szalonjában.

Nour a háború előtt kozmetikusként dolgozott Szíriában, majd három évvel ezelőtt az ENSZ Menekültügyi Bizottságának (UNHCR) segítségével hozta létre a vállalkozását, amely jelenleg öt nőt foglalkoztat, többek között a nővérét is. De nem ő az egyetlen, aki meglátta ebben az üzleti

Egyre több szervezet adományoz SZÉPSÉGÁPOLÁSI TERMÉKEKET migráns nőknek

lehetőséget. Zeyneb és Hussam Assaf szintén esküvői és alkalmi ruhakölcsönzőt üzemeltet. A Paradise Salon a Zaatari menekülttábor forgalmas és poros Market Streetjén található, ahol becslések szerint mintegy 3000 informális üzlet üzemel. A jordániai menekülttábor, amely a háború elől menekülő síre elszállásolására nyílt meg 2012-ben, komplex településsé nőtte ki magát: vannak benne élelmiszerboltok, borbélyszalonok, kávézók, éttermek, sőt egy utazási iroda is. A vállalkozóknak azonban számolniuk kell a kényszerbezárás eshetőségével, hiszen nincs engedélyük és nem fizetnek adót. Ők azonban kitartanak. „Élnünk kell az életünket, folytatnunk kell – mondja Hussam. – A semmittevés nem opció számunkra.” A nyári esküvői szezonban Assafék szalonjából átlagban heti öt ruhát bérelnek ki, darabonként körülbelül 35–45 dollárnak megfelelő összegért. Hussam a szülővárosában, Darayyában asztalos volt, a felesége pedig fodrász, egészen 2014-ig, amikor menekülniük kellett. „Az ötletet közösen találtuk ki egyik nap a táborban. Elterveztük, hogy én a ruhakölcsönzés részét viszem majd az üzletnek, Zeyneb pedig a frizurák és smink elkészítésével foglalkozna. A feleségem végig nagyon támogató volt, és együtt sikerült is.”

MÉLTÓSÁG ÉS EGY KIS EMBERSÉG

A smink és szépségápolási termékek nem részei az alapvető emberi szükségleteknek, különösen válsághelyzetben: a menekülttáborokban és katasztrófa súlytotta övezetekben a segítségnyújtó szervezetek adománycsomagjai általában az alapvető igények kielégítésére koncentrálnak, elsősorban tartós élelmiszert, vizet, gyógyszereket, takarókat osztanak a rászorulóknak. A rúzs vagy a hidratáló krém ehhez a listához képest nevelésesnek tűnik. Ennek ellenére egyre több szervezet adományoz szépségápolási termékeket és nyújt higiéniai szolgáltatásokat is a menekült és migráns nőknek, így mutatva egy kis emberséget feljűk. Ha valakinek egy ilyen kilátástalan helyzetben lehetősége van biztonságos körülmények között fürödni, rendbe szedni a haját, vagy akár egy kevés szempillaspirált feltenni, az nem pusztán kényeztetés, hanem a remény maga. Ezért kezdett el egyre több, menekült nővel foglalkozó szervezet kozmetikai szolgáltatásokat nyújtani az alapvető segítségnyújtás mellett.

A menekülttáborokban, ahol az emberek arra várnak, hogy a menedékjog iránti kérelmüket elbírálják, a higiéniai létesítmények általában korlátozottak. „A közös zuhanyzók a minimális igényeket elégítik

ki, az ember bemegy, gyorsan megmosakszik, és már megy is vissza ki, a hidegbe. Nincs arra igazán lehetőség, hogy rendesen megtörülközzenek vagy átmelegedjenek” – válaszolja kérdésünkre Annie Petros, a görögországi Leszbosz szigetén található Becky’s Bathhouse, egy kizárólag nők számára kialakított zuhanyzó és szépségápolási állomás operatív koordinátora. Csaknem 8000 férfit, nőt és gyermeket tartanak köztudottan rossz körülmények között a szigeten. Nem ritka, hogy több család osztozik egy sátoron, a traumák, mentális betegségek aránya nagyon magas az itt rekedt menekültek körében, ugyanúgy mint az öngyilkossági hajlam. A biztonság hiánya is gondot jelent, sok nő fél attól, hogy egyedül használja a WC-ket. „A Becky’s Bathhouse olyan biztonságos helyet kínál, ahol a nők minden szükséges időt igénybe vehetnek, hogy megfelelő módon lezuhanyozzanak, megfürdessék a gyerekeiket, és utána lazíthassanak egy csésze tea mellett” – mondja Annie.

A Becky’s Bathhouse a 30 éves brit humanitárius munkás, Rebecca Dykes nevéhez fűződik, akit 2017-ben egy Uber sofőr meggyilkolt Libanonban. Rebecca elkötelezett híve volt a női egyenjogúságnak és nagy empátiát tanúsított a menekülttáborok brutális körülményei között élők iránt. Halála után a családja hozta létre az emlékére a fürdőházat. Az alapvető higiéniai szükségletek kielégítése mellett a nők fodrászkodhatnak, valamint hozzáférhetnek a Lush által adományozott termékekhez, és minden idelátogató kap ajándékba egy tisztasági csomagot fehérneművel, egészségügyi betétekkel és pipercikkkel. „Nagyon sokan kérnek hidratáló arckrémeket és testápolót is – mondja Annie. – Ezek nyilván nem szükségszerűek egy menekülttáborban, de ha valakinek száraz a bőre, az elég kellemetlen tud lenni.” A 31 éves Parisa, a Bathhouse másik munkatársa maga is megtapasztalta, milyen fontos egy ilyen létesítmény. Parisa Iránból származik, 2018-ban érkezett a férjével a leszboszi táborba. „A nőknek nagy szükségük van egy olyan helyre, ahol egy kicsit megpihenhetnek, mert a körülmények, őszintén szólva, szörnyűek. Itt a menekül-

teknek nincs semmijük – mondja. – A Becky’s Bathhouse a mentális egészségük szempontjából is nagyon fontos.” Valóban, ez nem a hiúságról szól. Ezek a létesítmények létfontosságú menedékkül szolgálnak, ahol a nők összekapcsolódhatnak, beszélgethetnek olyan témákról, amelyeket egyesek tabuként kezelnek, és adott esetben hozzáférhetnek szakorvosi ellátáshoz is. Az olyan táborokban, mint a leszboszi, ahol a túlszűfolttság az egyik legnagyobb probléma, a nőknek korlátozottan van lehetőségük egy kicsit megpihenni vagy új barátságokat kötni. Azt a néhány nyilvános közösségi teret, mint például az étkezdék, általában a férfiak uralják, a túlszűfolt sátrak pedig nem nyújtanak lehetőséget az elvonulásra és a magánélet megélésére. A Becky’s Bathhouse-ban heti rendszerességgel van orvosi ellátás is.

A nőknek NAGY SZÜKSÉGÜK van egy olyan helyre, ahol kicsit MEGPIHENHETNEK, mert a körülmények szörnyűek

„Sok olyan nővel találkozunk, akik aggódnak, mert késik a menstruációjuk – mondja Annie. – Az orvos megvizsgálja és megnyugtatta őket. A kimaradt menstruáció ugyanis leginkább amiatt van, mert súlyos traumát éltek át és nem megfelelő az étrendjük.”

EGGYEL KEVESEBB ÉHES SZÁJAT KELL ETETNI

A Tripoliban található Beddawi tábor az egyik legrégebbi és legsűrűbben lakott menekülttábor Libanonban. Ez ad helyet az Anera segélyszervezet és az UNICEF által működtetett szakképző programoknak, amelyek szíriai és palesztin fiatalokat próbál munkához juttatni Libanonban. „A kozmetikai- és sminktanfolyamaink a legnépszerűbbek – mondja Maggie Forster, az Anera alelnöke. – A menekült lányok körülbelül 95 százaléka nem jár iskolába. Sok lány, aki részt vettek a tanfolyamjainkon, most kozmetikusként dolgozik valahol, vagy saját üzletet nyitott.”

„A manikűr-, fodrász-, smink- és esztétikai tetoválásokat magába foglaló szépségtanfolyamok óriási sikert arattak, különösen a világhírű és a gazdasági összeomlás előtt, hiszen ezek keresett szakmák. Libanonban mindenféle nemzetiségű és háttérű ember számára fontos a

szépség, a legtöbben profi sminkeshez, fodrászhoz és manikűröshöz mennek még egy kisebb esemény, mint például születésnap vagy munkavacsora alkalmából is, nem beszélve az esküvőkről – válaszol Serene Dardai, az Anera libanoni munkatársa kérdésünkre. – Az ilyen tanfolyamok azért fontosak a lányok számára, mert a többségüknek valamilyen okból kifolyólag abba kellett hagyni az iskolát; néhányuknak azért, mert a háború megakasztotta a tanulmányaikat és utána már nehéz volt a lemaradást bepótolni, mások pedig nem tudták érvényesíteni a művészi vagy kreatív képes-

Tiatur sinis a consequentis pe volorei cipsanti dolupti onis magnis sam enti alitaes nonsequiae exeri aute latis m

ségeiket a hagyományos oktatás keretei között. Ezen szakképzések elvégzése azt jelenti, hogy nagyobb eséllyel válnak anyagilag függetlenné és tudják támogatni a családjukat, ez pedig csökkenti annak az esélyét, hogy gyermekházaságba kényszerítsék őket. Sokan ugyanis a gyermekházaságot látják az egyetlen megoldásnak, a család anyagi terheinek csökkentésére. Számtalanszor hallottam az édesapáktól azt, hogy így legalább „egy éhes szájjal kevesebbet kell etetni”.

„Szíriában egy lányiskolába jártam – mondja Fatima. – Libanonban viszont a szüleim nem akartak koedukált iskolába iratni.” Fatima nyolcadikos volt, amikor a háború feldúlta az életüket, és ott kellett hagynia az iskolát. Utána öt évig nem részesült semmilyen oktatásban. „Nagyon szerettem volna továbbfejleszteni magam, attól pedig kifejezetten lázba jöttem, hogy smink és fodrász szakra járhatok. A tanfolyamon elméleti és gyakorlati készségeket is elsajátítottunk, de illem- és etikett szabályokat is meg kellett tanulnunk, valamint azt, hogyan kell megfelelően bánni a vendégekkel – meséli. – Mielőtt elkezdtem a tanfolyamot, nem hagyhattam el a házat, és nem végezhettem semmilyen tevékenységet. De most órákra járok és új barátokat is szereztem.” Fatima egyike annak a majdnem 1500 lánynak, akik részt vettek az Anera szakképző tanfolyamain, ahol a kiemelt eredményeket elérő hallgatók egy kezdő készletet kapnak (hajszárító, hajkefe és sminkkészlet, ecsetek stb.), aminek a segítségével elkezdhetik az önálló munkát. „Ez egy lehetőség arra is, hogy önállóan eltarthassam magam.”

A 24 éves Samara Khalife, miután elvégezte az Anera képzési programját, megnyitotta saját szépségszalonját. „Az emberek Tripoli-szerte jönnek, hogy én készítem el a sminkjüket és hajukat” – mondja büszkén. „A médiában a menekülteket méltóságuktól megfosztva ábrázolják, mindenféle szépség nélkül – mondja Skylar Lawrence, az Anera donorkapcsolatokért felelős igazgatója. – Mi messze nem így tapasztaltuk a velük való munkát. A menekülttáborokban az, hogy az ember önmagáról gondoskodik és esetleg használ szépségápolási termékeket,

*Amikor a menekülttáborokban az **EMBER** önmagáról gondoskodik, azzal visszacserezi **A MÉLTÓSÁGÁT***

A Tripoliban található Beddawi tábor kozmetikai- és sminktanfolyamain részt vevő lányok egy része már saját üzletet is nyitott

egyét jelent azzal, hogy visszaszerezze a méltóságát és önértékelését.”

RÜZS ÉS ELLENÁLLÁS

Miután a nők megérkeznek a célországba, továbbra is nehézségekkel és diszkriminációval kell szembenézniük. „Azok a nők, akikkel együtt dolgozunk, sok esetben kínzások, nemi erőszak, háború és emberkereskedelem áldozatai. Ők biztonságot keresve érkeznek ide, de gyakran nem tudnak hozzáférni a minőségi jogi képviselőhöz, és végül a szegénységgel is szembesülniük kell” – mondja Samantha Hudson, a brit Women for Refugee Women jótékonyági szervezet munkatársa, amely az alapvető higiéniai igények kielégítésében segíti a rászoruló nőket. „Segítünk megmutatni a nőknek, hogy az emberek törődnek velük, és hogy megérdemelnek némi örömet és szépséget – mondja. – Egyszer valaki azt mondta nekem, hogy minden alkalommal, amikor a belügyminisztériumba megy a papírjait intézni, azt a rüzszt viseli, amit tőlünk kapott. Azt mondta, ez egyfajta ellenállás a részéről, hogy szépnak és nőnek érezze magát, amikor a hivatalban emberszámba se veszik.”

A szépségápolási termékekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférés a menekült és kitelepített nőknek esélyt ad arra, hogy rendbe szedjék magukat, és nem csak külsőleg. „A vendégek visszajelzései és bókjai arra ösztönöznek, hogy jobbak váljanak a művészetekben, új technikákat és kezeléseket tanuljanak meg, amit alkalmazni tudok majd a szalonban” – mondja Nour. És talán ez az, ami a legfontosabb. Mert amikor mindent elvesznek egy embertől, egy jobb jövő megteremtésének a lehetősége és a remény még megmarad számára. ■

BEDIKE BARBARA